

Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις διακονίᾳ του ὁ κόμης Ῥοστόπτσιν ἦτο πρόσωπον πασίγνωστον καὶ σχεδὸν δημοτικόν. Ἡ ἀριστοκρατία τῷ εἶχεν ἀναπεπταμένας τὰς πύλας τῶν αἰθουσῶν τῆς, ἦτο δὲ πάντοτε μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων τῆς αὐλῆς. Ἐσπέραν τινὰ ἐν τινι ἀριστοκρατικῇ αἰθούσῃ τοῦ προαστείου Ἀγίου Γερμανοῦ ἦσαν πολλοί τινες συνηθροισμένοι περὶ τοῦ κόμητος, καὶ ἔτεινον πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸ οὖς, διηγούμενον προθύμως ἐν τι τῶν πολλῶν ἐπεισοδίων τοῦ πολυταράχου του βίου. Ἡ ὑπομνηματογραφία ἦτο τότε τοῦ συρμού, καὶ ὅλοι ὅσοι εἶχαν ὑποκριθῆ πρόσωπόν τι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐποποιῇ τῆς ἐπανάστασεως καὶ αὐτοκρατορίας ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ὑποχρέους νὰ παράσχωσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ ὅσων ἐγνώριζον.

Κυρία τις τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ, διακρίψασα τὸν κόμητα Ῥοστόπτσιν, τῷ λέγει:— Πρέπει νὰ γράψῃς τὰ ἀπομνημονεύματά σας, κύριε κόμη. Θὰ εἶνε τόσον ἀξιανάγνωστα! —Κυρία μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοστόπτσιν, ἡ ἐπιθυμία σας θέλει ἐκπληρωθῆ, καὶ παρρηθῆ.

Τὴν ἐπαύριον ὁ κόμης ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κυρίας, καὶ κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά ἐν ἄπλοῦν φύλλον χάρτου τυλιγμένον, παρυσιάζεται εἰς αὐτὴν, καὶ — Κυρία μου, τῇ λέγει, προσφέρων εἰς αὐτὴν τὸν τυλιγμένον χάρτην, ἐξετέλεσα τὰς διαταγὰς σας. Συνέταξα τὰ ἀπομνημονεύματά μου, καὶ ἰδοὺ αὐτά!»

Ἐκαστος ἐνοεῖ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τῆς περιέργου κυρίας.

Τὴν αὐτὴν ἐκπληξὴν θέλει αἰσθανθῆ καὶ ὁ ἀναγνώστης τοῦ περὶ τούτου ἐγγράφου, ὅπερ δὲν σχολιάζομεν, παρὰ μὲ μίαν καὶ μόνην σημείωσιν, ὅτι, ἐν ᾧ τὸ σπουδαιότερον ἱστορικὸν γεγονός, μετ' οὗ συνεδέθη ἀδιαβήτως τὸ ὄνομα τοῦ Ῥοστόπτσιν, εἶνε ἡ πυρκαϊὰ τῆς Μόσχας, ἐν τοῖς ἀπομνημονευμασιν αὐτοῦ τούτοις οὐδὲ μία λέξις λέγεται περὶ αὐτοῦ.

Ἡ παράδοξος αὕτη ἀποσιώπησις δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ κανένα, διότι, καθὼς εἶπομεν, ὁ κόμης ἀπέκρουσεν αἰετοτε τὴν εὐθύνην τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος· καὶ ὅμως οὐδέποτε ἔλειψαν, ὅσοι εἶδον κατὰ τὸν ἀπαισίον Σεπτέμβριον τοῦ 1812 τὰς περὶ τὸ Κρεμλίον ἐκραγείσας ἐκείνας φλόγας, Γάλλοι τε καὶ Ρῶσοι, ν' ἀποδώσωσι τὴν τιμὴν τῆς μεγάλῃς ταύτης θυσίας εἰς τὸν Ῥοστόπτσιν. Παραλείποντες πολλὰ τινὰ ἄλλα, περιοριζόμεθα εἰς τὴν παράθεσιν τῆς γνώμης τοῦ στρατηγοῦ κόμητος Σεργίου, ὅστις ἰδοὺ τί λέγει περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἱστορία: «Πολλοὶ φρονούσιν, ὅτι ὁ κόμης Ῥοστόπτσιν, αἰετοτε ἐμφορούμενος ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος τῆς εὐγενοῦς εἰς τὴν πατρίδα ἀφοσιώσεως, ἥτις θέλει καταστήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον, ἀποποιεῖται

σήμερον τὴν ἀθανάτιαν πράξεως τόσον μεγάλῃς, μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀφήσῃ δόλοκληρον τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου δόξαν εἰς τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἔθνους, εἰς ἃ ἀνήκει». Α... Ω...

Ἀπομνημονεύματα τοῦ κόμητος Ῥοστόπτσιν συνταχθέντα ἐντὸς δέκα λεπτῶν.

ΠΙΤΤΑΞ

ΤῶΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Α'. Ἡ γέννησίς μου.—Β'. Ἡ ἀνατροφή μου.—Γ'. Τὰ ὄσα ὑπέφερα.—Δ'. Στερήσεις.—Ε'. Ἀξιοσημείωτοι ἔποχαί.—ΣΤ'. Ἡθικὴ προσωπογραφία.—Ζ'. Σπουδαία ἀπόψεις.—Η'. Τί ἔγεινα καὶ τί θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω.—Θ'. Ἀρχαὶ σεβασταί.—Ι'. Τὰ ὄσα μοὶ ἤρρεσαν.—ΙΑ'. Τὰ ὄσα ἀπεστράφη.—ΙΒ'. Ἀνάσεις τοῦ βίου μου.—ΙΓ'. Ἡ ἄνωθεν ἀντιμισθία μου.—ΙΔ'. Τὸ ἐπιταφίον μου.—ΙΕ'. Ἐπιστολὴ ἀφιερωτικῇ.

Α'. Ἡ γέννησίς μου.

Τῇ 12 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1765 ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς. Μὲ ἐμέτρησαν, μ' ἐζύγισαν, καὶ μ' ἐβάπτισαν. Ἐγεννήθην χωρὶς νὰ γνωρίζω διατί, καὶ οἱ γονεῖς μου ἀνέπεμψαν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεόν, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί.

Β'. Ἡ ἀνατροφή μου.

Μ' ἐδίδαξαν παντὸς εἶδους πράγματα, καὶ παντὸς εἶδους γλώσσας. Διὰ τῆς ἀνασχυντίας καὶ ἀγυρτείας κατάρθωσα πολλάκις νὰ θεωρηθῶ ὡς σοφός. Ἡ κεφαλή μου κατήντησε βιβλιοθήκη πλήρης συγγραμμάτων ἑλλειπῶν καὶ κολοβωμένων, τῆς ὁποίας ἐφύλαξα ἐγὼ τὸ κλειδίον.

Γ'. Τὰ ὄσα ὑπέφερα.

Ἦπέφερα πολλὰ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους, ἀπὸ τοὺς βράπτας, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἔκαμναν στενὰ φορέματα, ἀπὸ τὰς γυναῖκας, ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν, ἀπὸ θλίψεις ἀνοφελεῖς, ἀπὸ τοὺς μονάρχας, καὶ ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις.

Δ'. Στερήσεις

Ἐστερήθην τρεῖς μεγάλας ἀπολαύσεις τοῦ ἀνθρώπινου γένους· τὴν κλοπὴν, τὴν λαίμαργίαν, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν.

Ε'. Ἀξιοσημείωτοι ἔποχαί.

Τριακοντούτης ἀρῆκα τὸν χορὸν, τεσσαρακοντούτης τὴν πρὸς τὸ ὄραϊον φύλλον φιλαρέσκειαν, πεντηκοντούτης τὴν κοινὴν γνώμην, καὶ ἑξήκοντούτης τὸ σκέπτεσθαι, καὶ τοιοιτοτρόπως ἔγεινα ἀληθὴς σοφός, ἢ ἐγωῖσθης, ὅπερ εἶνε τὸ αὐτό.

ΣΤ'. Ἡθικὴ προσωπογραφία.

Ἦμην πείσμων ὡς ἡμίονος, ἰδιότροπος ὡς γυνὴ φιλάρεσκος, εὐθυμος ὡς παιδίον, δραστήριος ὡς ὁ Βοναπάρτης, καὶ πάντα ταῦτα κατὰ βούλησιν.

Ζ'. Σπουδαία ἀπόψεις.

Μὴ κατορθώσας νὰ γείνω κύριος τῆς φυσιογνωμίας μου, ἀρῆκα τὴν γλώσσάν μου ἀχαλίνωτον, καὶ ἀπέκτησα τὴν συνήθειαν νὰ σκέπτομαι γεγωνυῖα τῇ φωνῇ. Τοῦτο μοὶ παρέσχε πολλὰς ἀπολαύσεις καὶ πολλοὺς ἐχθρούς.

Η'. Τί ἔγεινα καὶ τί θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω.

Ἦ φίλια καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη μὲ συνεκίνησαν

Καλιφορνίας, ποιμαίνων βουκόλιον. Μετά τινα ταξείδια εἰς τὰς Σανδβίχας νήσους καὶ εἰς τὴν Ὀρεγῶνα, ἐπέστρεψεν εἰς Καλιφορνίαν ἔνθα ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν μηλωτῶν, συναγωνιζόμενος πρὸς τὰς ῥωσσικὰς ἐταιρίας καὶ τὸν ἐν Νέξ Ὑόρκη μέγαν ἐμπορικὸν οἶκον τῶν Ἀστόρ. Τέλος ἐν ἔτει 1839 ἀποκατέστη ἐν Κολόμα παρὰ τὸν Ἀμερικανικὸν ποταμὸν, πικραποτάμιον τοῦ Σακραμέντου. Κατέστησε δ' ἐκεῖ βιομηχανικὰ καταστήματα, μύλον, πριονιστήριον, βυρσοδεψεῖον, εἰς ᾧ προσέλαβεν ἐργάτας Ἰθαγενεῖς Ἰνδούς. Τὰ καταστήματα ταῦτα ὠχύρωσε διὰ προμαχῶνων καὶ τηλεβόλων, ἐν δὲ τοῖς παλαιοῖς χάρταις τῆς Καλιφορνίας σημειοῦνται τὰ καταστήματα αὐτοῦ ὑπὸ τὰ δύο ὀνόματα φρούριον Σούτερ ἢ Νέα Ἑλβετία.

Ἡ Καλιφορνία ἀνῆκε τότε εἰς τὸ Μεξικόν. Ὁ Σούτερ ἐπέτυχε τῷ 1841 παρὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας παραχώρησιν γῆς ἐκτάσεως ἑνδεκα λευγῶν, ἔπειτα εἰκοσιδύο τῷ 1845, καὶ ἔζη ἐκεῖ ὡς αὐθέντης. Πάντες οἱ διὰ τῆς Καλιφορνίας διερχόμενοι ἐτύγχανον ἡγεμονικῆς ὑποδοχῆς παρ' αὐτῷ.

Τῇ πρώτῃ τῆς 7]19 Ἰανουαρίου 1848 ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον χρυτὸς ἐν τῷ πριονιστηρίῳ τοῦ λοχαγοῦ Σούτερ ὑπὸ Ἀμερικανοῦ τινος ἐργάτου. Ἐν ᾧ οὗτος ἦνοιγε τὸ κλεῖθρον, ἵνα ἐκσρεύσῃ ὕδωρ εἰς τὸν ὑδραυλικὸν τροχὸν τὸν κινουῦντα τοὺς πρίονας, ὁ Σούτερ διέκρινεν ἐν τῇ διάρῳι κιτρίνην τινα καὶ βαρεῖαν μεταλλοειδῆ ὕλην, ἣν ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ ἐξέλαβε τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς χαλκόν. Δοκιμάσας ὁμοῦ αὐτὴν δι' ὄξους εἶδεν ὅτι δὲν ἐπρασίνιζεν· ἐπίσης καὶ τὸ νιτρικὸν ὄξύ οὐδόπως ἐφθέρην αὐτήν. Τοῦτο ἰδόντες ὅ τε λοχαγὸς Σούτερ καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ἐργάτης ἐσκέφθησαν ὅτι ἴσως ἦτο χρυτὸς, καὶ ὑπεσκέθησαν ἀλλήλοις νὰ τηρήσωσι μυστικὸν τὸ πρᾶγμα· «ἀλλ' οὐδὲν βαρύτερον μυστικοῦ». Ἡ εἰδήσις διεδόθη τάχιστα. Ὅλη ἡ Καλιφορνία προσέτρεξεν ἐκεῖ, εἶτα ὅλη ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ, εἶτα καὶ ἡ Νότιος καὶ τέλος ὁ κόσμος ὀλόκληρος. Εἶναι γνωστὴ ἡ πρωτοφανὴς αὕτη εἰς τὴν ἱστορίαν ἐπιδρομὴ, ἥτις ἀρξάμενη ἐν ἔτει 1848, ἔπαυσεν ἡ μᾶλλον ἐμετριάσθη μόλις λήγοντος τοῦ 1850. Ἡ Καλιφορνία, ἥτις κατωκεῖτο τότε ὑπὸ ὀλίγων χιλιάδων ψυχῶν μόνον, ἀριθμεῖ νῦν ἐν ἑκατομμύριον περίπου, ὁ δ' ἅγιος Φραγκίσκος, ὅστις εἶχεν ἑκατοντάδας τινὰς κατοίκων, κατοικεῖται νῦν ὑπὸ 230 χιλιάδων, καὶ κατέστη μία τῶν καλλίστων πόλεων τοῦ κόσμου.

Καὶ τίς ὁ αἴτιος τούτων; Ἡ ἐκμετάλλευσίς τοῦ χρυσοῦ, ἡ συναγωγὴ τῶν ἀνακρίθμων ἐκείνων ψημάτων, ὧν τὸ πρῶτον ἀνεκαλύφθη τυχαίως ἐν τοῖς κτήμασι τοῦ λοχαγοῦ Σούτερ. Ἐγένετο τοῦλάχιστον οὗτος ἑκατομμυριούχος, ὡς τοσοῦτοι ἄλλοι Καλιφόρνοιοι χρυσοθηραί;

Δυστυχῶς ἀπέθανε πτωχὸς καὶ ἀπεγυμνωμέ-

νος. Οἱ χρυσοθηραὶ ἐπέδραμον εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀνὴρ οὐ τὰ κτήματα ἐκάλυπτον τετραγωνικὰς λεύκας ὄλας, ὁ ἀνὴρ οὐ τὰ βοσκήματα ἠριθμοῦντο κατὰ χιλιάδας, ἀπώλεσε τὰ πάντα! Μπαταίως προσέφυγεν εἰς τὰ δικαστήρια, ἐξαιτούμενος ν' ἀποδοθῶσιν αὐτῷ ὑπὸ τῆς πολιτείας τῆς Καλιφορνίας, καὶ κατόπιν ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τὰ κτήματά του· τῷ ἐγένοντο ἐνστάσεις ὅτι τὰ παραχωρητήρια ἐγγραφα δὲν ἦσαν κανονικὰ, μὴ φέροντα τὴν ὑπογραφήν τῆς κεντρικῆς ἐν Μεξικῷ διοικήσεως. Ἐδέησε νὰ καταλίπῃ τὴν νέαν Ἑλβετίαν καὶ ἐγκατέστη τῷ 1859 ἐν τῷ Ἄνω Σακραμέντῳ, ἔνθα προσκτησάμενος μεγάλην ἀγροικίαν εἰργάζετο πάσῃ δυνάμει. Οἱ Καλιφόρνοιοι ἀπένειμαν αὐτῷ βαθμὸν συνταγματάρχου καὶ ἀργότερον, τῷ 1868, στρατηγοῦ, ἀλλὰ στρατηγοῦ τῆς ἐθνοφρουρᾶς. Ἡ ἀγροικία του ὅμως ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ Καλιφορνία ἐχορήγησεν αὐτῷ σύνταξιν τρισχιλίων δολλαρίων ἢ 15,000 φράγκων περίπου ἐτησίως. Ἐζη μετὰ τῆς συζύγου του βίον λιτότατον, διότι τὰ πάντα εἰσὶν ἀκριβὰ ἐν Ἀμερικῇ. Ἐσχάτως κατῴκει ἐν μικρᾷ ἀγροτικῇ οἰκίᾳ ἐν Πενσυλβανίᾳ. Τὸν χειμῶνα μετέβαινε εἰς Οὐασινγκτόνα, συχναζὼν εἰς τὸ Κογκρέσσον, διότι ἠλπίζεν ὅτι θὰ εἰσακούσωσι τὰς αἰτήσεις του· ἀλλ' οἱ τε πληρεξούσιοι καὶ οἱ Γερουσιασταὶ οὐδεμίαν παρεῖχον ἀκρόασιν εἰς ταῦτα¹.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Rivarol ἀπήνησεν ἡμέραν τινα ἕνα τῶν ποιητῶν, γνωστὸν διὰ τοὺς ἀθλίους στίχους του, φέροντα ἐν τῷ θυλακίῳ τοῦ φορέματός του χειρόγραφα, κατὰ τὸ τρίτον ἐκεῖθεν προεξέχοντα. Ὁ Rivarol τῷ λέγει:

— ὦ! ἀκριβέ μου φίλε, ἐὰν δὲν σ' ἐγνώριζαν, θὰ σ' ἐκλεπταν μὴ χαρά!

Ποίαν ἡλικίαν μοῦ δίδετε; ἔλεγε παρῆλιξ τις ἐρωτότροπος πρὸς τινα νεανίαν.

— ὦ, μὰ τὸν Θεόν, εἶπεν ὁ μικρὸς αὐθάδης, ἔχετε ἤδη ἀρκετὰ ἔτη, χωρὶς ἐγὼ νὰ σὰς δώσω ἄλλα.

Ὁ κ. ** γνωστὸς διὰ τὴν μεγάλην του φιλαργυρίαν, ἐκαυχᾶτο ὅτι ἔχασε μέγα ποσὸν εἰς τὰ χαρτιά, χωρὶς νὰ ἐκστομίση λέξιν. «Δὲν ἐκπλήττομαι διὰ τοῦτο, ὑπέλαθε τις, αἱ μεγάλαι θλίψεις εἶνε ἄφωνα».

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀλέξανδρος Δυμάς, ὁ πατήρ, ἦτο ἀγαθότατος καὶ θαυμάσιος εἰς τὰς πρὸς τοὺς φίλους εὐποιίας του, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς τὸν προστυχόντα.

Ἐγραψέ ποτε πρὸς τινα τῶν πιστοτέρων φί-

1. Ἐστία, ἐκ τοῦ Αὐγούστου.